ПУТОПИС СА ТРЕЋЕГ ПУТА

Држање за ваздух

Пише: Бранислав Матић

От-ка-ко исто-ри-јом иде-ја до-ми-ни-ра мо-дел све-та као дво-такт-не ма-ши-не, ко-ја мо-но-то-но штек-ће из-ме-ђу не-по-мир-љи-вих су-прот-но-сти и ло-гич-ких ан-ти-по-да, сва-ки по-ку-шај Тре-ћег Пу-та зна-чио је нај-ве-ћи те-рет и оба-ве-зи-вао на ис-ку-ша-ва-ње ви-си-не. Тре-ћи Пут не во-ди ни де-сно ни ле-во, ни на Ис-ток ни на За-пад, ни у пла-во ни у жу-то, не-го увис. Из-над. Тре-ћи Пут је пут бо-го-тра-жи-тељ-ске че-жње за Це-ли-ном. Као што је пот-пу-ност Бо-га тек у ње-го-вој ипо-ста-сној тро-јич-но-сти, и као што пот-пу-ни спој му-шког и жен-ског би-ва тек у тре-ћем као за-јед-нич-ком пло-ду, та-ко оце-ло-вље-ност сву-где под-ра-зу-ме-ва Три. Два је де-ли-тељ, ре-зул-тат пр-ве по-бу-не и пр-вог от-пад-ни-штва, ко-је би-ва пре-ва-зи-ђе-но тек кроз Три. У Три се по-но-во ус-по-ста-вља Је-дан.

Три је Је-дан. Је-дан је Тво-рац.

У бес-крај-ној ко-смич-кој игри ана-ло-ги-ја, мо-же-мо се ода-тле спу-сти-ти — кроз са-крал-ну Тра-ди-ци-ју, пра-сли-ке и сим-бо-ле, ми-то-ло-ги-је и ре-ли-ги-је,

иде-о-ло-ги-је и на-у-ке, зна-ња и ве-шти-не, се-ћа-ња и сно-ве — све до ове стра-ни-це ко-ја је ме-сто на-шег су-сре-та.

ТЕ-ЖИ-НА И ВИ-СИ-НА

Јед-но-го-ди-шње ис-ку-ство „НА-ЦИ-ЈЕ” у пра-шу-ми ме-дијс-ке сце-не Ср-би-је, у тој упра-вља-ној „буч-ној мо-но-то-ни-ји” (де То-квил), по-твр-ђу-је сву те-жи-ну и ви-си-ну Тре-ћег Пу-та ко-ји на-сто-ји-мо да гра-ди-мо. По-твр-ђу-ју то и ис-ку-ства дру-гих, оних нај-бо-љих, ко-је ви-ди-мо на истом пу-ту.

Тре-ћи Пут ни-је ком-про-мис, не-го син-те-за. Ква-ли-та-тив-на син-те-за, а не син-кре-ти-зам. Ал-хе-мијска су-бли-ма-ци-ја, а не механичко са-би-ра-ње. Мо-сто-ви, а не про-ва-ли-је. Оце-ло-вље-ност упр-кос не-сла-га-њи-ма, а не „ком-про-мис из-ме-ђу Бо-га и ђа-во-ла, здра-вља и бо-ле-сти”. Ком-про-мис из-ме-ђу цр-ног и бе-лог је си-во. Пу-сто и без-ра-до-сно.

Ко-је год круп-но срп-ско пи-та-ње да-нас отво-ри-мо, Тре-ћи Пут се ну-ди као је-ди-но ра-зум-но и од-го-вор-но ре-ше-ње. Оста-ви-мо се ово-га пу-та по-ли-ти-ке, еко-но-ми-је, ме-ди-ја; раз-мо-три-мо у нај-кра-ћем је-дан прет-хо-де-ћи при-мер: бол-но пи-та-ње ели-те.

Они ко-ји са-да функ-ци-о-нал-но и струк-ту-рал-но за-у-зи-ма-ју ме-ста ели-те у дру-штву мо-гу се, у осно-ви, раз-вр-ста-ти у две гру-па-ци-је.

Јед-на: умор-на, дез-о-ри-јен-ти-са-на, исто-ри-јом и „све-том” упла-ше-на, не-кре-а-тив-на и ја-ло-ва на-ци-о-нал-на ели-та. Она срп-ску иде-ју и на-ци-о-нал-ни ин-те-рес у XXI

ве-ку бра-ни ме-то-до-ло-ги-јом и пој-мов-ни-ком XIX ве-ка. Та-кву ели-ту, из-гу-бље-ну у вре-ме-ну, бес-плод-ну и не-е-фи-ка-сну, мо-гли би спо-кој-но да фи-нан-си-ра-ју нај-ве-ћи срп-ски не-при-ја-те-љи (што мо-жда, по-сред-но, и чи-не). То-бо-же бра-не-ћи на-ци-о-нал-ну ствар, та-ква ели-та во-ди из по-ра-за у по-раз, не уче-ћи ни на сво-јим ни на ту-ђи-ма гре-шка-ма, и пра-ви да-ле-ко-се-жну те-шко по-пра-вљи-ву што-ту.

Дру-га гру-па-ци-ја: при-пад-ни-ци кри-ла КПС и КПЈ ко-је је у по-ро-дич-ном пар-тиј-ском об-ра-чу-ну сре-ди-ном осам-де-се-тих из-гу-би-ло и на-вод-но би-ло скрај-ну-то са сце-не. Од пр-вог да-на свог уну-тар-пар-тиј-ског по-ра-за они срп-ски на-род и срп-ску иде-ју кри-ве за гу-би-так свог при-ват-ног иде-о-ло-шког и ма-те-ри-јал-ног ра-ја, кип-те-ћи од же-ље за осве-том. У ме-ђу-вре-ме-ну, они су са-мо про-ме-ни-ли ин-тер-на-ци-о-на-лу, до-дат-но се обо-га-ти-ли у „мрач-ном ре-жи-му" у ко-јем су глу-ми-ли опо-зи-ци-ју, од ко-му-ни-ста по-ста-ли мон-ди-ја-ли-сти, од ко-мин-тер-но-ва-ца аме-рич-ки на-ци-о-на-ли-сти. Ти љу-ди си-стем-ски су вра-ће-ни на сце-ну, на кључ-не по-зи-ци-је, и ми већ шест го-ди-на при-су-ству-је-мо њи-хо-вој ци-нич-ној осве-ти срп-ском на-ро-ду, срп-ској иде-ји, срп-ској кул-ту-ри и срп-ској др-жа-ви. Као што су њи-хо-ви пре-ци 1945. ушли на тен-ко-ви-ма јед-не ин-тер-на-ци-о-на-ле, та-ко су они да-нас за-ја-ха-ли на кр-ста-ре-ћим ра-ке-та-ма дру-ге. Као што су њи-хо-ви пре-ци осло-ба-ђа-ли гра-до-ве од гра-ђа-на, та-ко они да-нас осло-ба-ђа-ју Ср-би-ју од срп-ства.

Тре-ба ли ико-ме нор-мал-ном до-ка-зи-ва-ти да је, уме-сто умно-жа-ва-ња по-губ-них по-де-ла на ова-квој ма-три-ци, Ср-би-ји суд-бин-ски ва-жно да отво-ри Тре-ћи Пут? Тре-ба ли ико-ме об-ја-шња-ва-ти да ће сва-ко ко бу-де по-ку-шао да отво-ри Тре-ћи Пут би-ти же-сто-ко на-па-дан, кле-ве-тан и ру-шен из обе опи-са-не гру-па-ци-је, ко-је се ме-ђу-соб-но хра-не и при-др-жа-ва-ју? Тре-ба ли ико-ме до-ча-ра-ва-ти ко-ли-ко је за пра-ви Тре-ћи Пут ва-жно да се у сре-ди-ште уве-де но-ва ге-не-ра-ци-ја, све-жа и не-ко-рум-пи-ра-на, хра-бра и кре-а-тив-на, гра-ди-тељ-ска а не де-ли-тељ-ска?

ПРИ-ВИ-ЂА-ЊА И ТУ-МА-ЧЕ-ЊА

По-во-дом го-ди-шњи-це из-ла-же-ња „НА-ЦИ-ЈЕ”, до-би-ли смо број-на пи-сма и че-стит-ке. Је-дан ве-о-ма ко-рект-ни ко-ле-га из во-де-ће про-а-ме-рич-ке те-ле-ви-зи-је у Бе-о-гра-ду, истин-ски го-спо-дин, на-пи-сао нам је: „Иако се ско-ро ни у че-му не сла-жем са ва-ма, искре-но вам че-сти-там. По-ка-за-ли сте да се мо-же пра-ви-ти па-три-от-ска и на-ци-о-на-ли-стич-ка но-ви-на а оста-ти уљу-дан и за-др-жа-ти ви-сок укус, да срп-ско мо-же оп-ста-ја-ти а да ни-је ну-жно су-прот-ста-вље-но свет-ском, да но-ви-не та-квог ан-га-жма-на мо-гу по-ста-вља-ти но-ве стан-дар-де у ди-зај-ну а не из-гле-да-ти као штро-ка-ви ама-тер-ски и пет-па-рач-ки бил-те-ни, да се прин-ци-пи ‚свет-ске де-мо-кра-ти-је’ нај-у-бе-дљи-ви-је до-во-де у пи-та-ње де-мо-крат-ском прин-ци-пи-јел-но-шћу, да се у Ср-би-ји мо-же пра-ви-ти ан-ти-а-ме-рич-ки лист а исто-вре-ме-но не би-ти не-при-хва-тљив За-пад-ној Евро-пи.”

Иако се ско-ро у све-му сла-жем са ува-же-ним ко-ле-гом, јед-ну ствар бих мо-рао из-дво-ји-ти као пот-пу-ну бе-сми-сли-цу. Има већ три да-на ка-ко ни-сам чуо ве-ћу. „НА-ЦИ-ЈА” ни-је ан-ти-а-ме-рич-ки лист, ни-ти ће ика-да се-бе од-ре-ђи-ва-ти ма ка-квим „ан-ти”. На-про-тив, сво-јим на-сто-ја-њем да осве-тли им-пе-ри-јал-ну ло-ги-ку, упра-во наш лист отва-ра мо-гућ-ност бо-љег раз-у-ме-ва-ња, у по-не-че-му чак и оправ-да-ва-ња гре-ша-ка аме-рич-ке по-ли-ти-ке. Ука-зи-ва-њем на ви-ше-слој-ност и раз-ли-чи-та ли-ца Аме-ри-ке, као и об-ја-вљи-ва-њем углед-них аме-рич-ких ауто-ра ко-ји не иду низ дла-ку зва-нич-ном Ва-шинг-то-ну, наш лист при-зи-ва још ве-ћу озбиљ-ност и урав-но-те-же-ност у про-ми-шља-њу фе-но-ме-на пост-де-мо-крат-ског све-та.

Са дру-ге стра-не, нај-ве-ћи до-при-нос ши-ре-њу очи-глед-ног ан-ти-а-ме-рич-ког рас-по-ло-же-ња у Ср-би-ји да-ли су, не-сум-њи-во, упра-во они ме-ди-ји ко-ји се-бе на-зи-ва-ју „про-а-ме-рич-ким” и за то при-ма-ју но-вац из по-зна-тих фон-до-ва. Сво-јом вул-гар-ном и при-ми-тив-ном про-па-ган-дом, на нај-ни-жем про-фе-си-о-нал-ном и мо-рал-ном ни-воу, сво-јим те-ро-ром над чи-ње-ни-ца-ма и исти-ном, сво-јом ам-би-ци-јом да са-дej-ству-ју са они-ма ко-ји осло-ба-ђа-ју Ср-би-ју од срп-ства и па-то-ло-шки се све-те соп-стве-ном на-ро-ду — ти ме-ди-ји ди-рект-но ру-ше мо-гућ-ност ствар-ног об-на-вља-ња мо-сто-ва из-ме-ђу Ср-би-је и САД. Да ли је по сре-ди гре-шка у про-ра-чу-ну стра-те-га им-пе-ри-је, или је упра-во то не-чи-ји циљ? **<**

(Јул-август 2006)